

Rinze Ijbema - Openbaring 21, 5-6.

[1] Ben jij wel eens bang? En wat doe je dan? Ik weet nog dat ik bang was, als kind, als ik in het donker naar beneden moest, naar de wc. Ik was als de dood dat er in de donkere schuur een wolf zou zitten. Nu lach je er om, maar toen was ik blij wanneer ik weer boven was, in m'n bed, met de dekens over m'n hoofd en m'n ogen stijf dicht. Ben jij wel eens bang? En wat doe je dan?

Ik zie dat er veel mensen zijn die het liefst hun ogen dicht doen. Na die aanslagen in Parijs werd het zelfs hardop gezegd: 'We mogen ons hier niet door laten beïnvloeden. We moeten gewoon doorgaan met leven en met feesten.' Eerst wist ik niet precies wat ik daarvan moest denken. Nu denk ik: eigenlijk is het ook een manier om je ogen dicht te doen. En het gekke is, dat als de koning van België dat dan doet, gewoon doorgaan met leven en feesten, dan krijgt hij kritiek.

Evengoed, je ogen dicht doen als je bang bent, je ziet het mensen om je heen ook doen. Ik bedoel, als reactie op alles wat je moedeloos maakt en machteloos. Sommige mensen gaan dan drinken, anderen gaan vol gas verder met een feest maken van hun leven. En steeds heb ik het gevoel: je doet het, omdat je bang bent voor de pijn, voor de tegenvallers, voor verdriet, voor jezelf. En eerlijk is eerlijk: ik ben nog steeds wel eens bang en ik doe er nog steeds wel eens mijn ogen voor dicht, alsof dat helpt. Ik negeer het, alsof dat werkt.

Er zijn mensen die beweren dat christenen ook massaal hun ogen dicht doen, omdat ze bang zijn. Hebben ze gelijk? Soms lijkt het zo. Als de kerk mensen bemoedigt, door steeds te vertellen dat in de hemel alles beter wordt: dat is ook een vorm van ontkenning, van ogen dicht voor wat er nu is. Als de Bijbel ons voorhoudt dat later, veel later, tranen en dood en pijn voorbij zal zijn: houd de Bijbel ons geen sprookje voor, een zoethoudertje, om onze aandacht af te leiden? Houden we onszelf niet gewoon voor de gek?

[2] Het gaat in deze preek over een stukje uit het Bijbelboek Openbaring. Dat stukje beschrijft een nieuwe wereld, die helemaal anders is dan de wereld van nu. Houdt God ons hier voor de gek? Houden wij onszelf hier voor de gek? Misschien wel, maar voordat je die conclusie trekt, vraag ik je wel om de Bijbel eerlijk te lezen. Want als je denkt: de Bijbel vertelt je hier om je ogen dicht te doen

voor de bedreigingen van de echte wereld, de Bijbel houdt je aan het lijntje met een droom van en brave nieuwe wereld, ik denk dat je de Bijbel hier dan niet eerlijk leest.

Heel veel mensen denken dat dat wonderlijke boek Openbaring gaat over de hemel en over de toekomst. Ik stel voor dat je het voor de aardigheid een keer leest als een boek over de aarde in de 1ste eeuw na Christus. Heel veel mensen denken dat het over engelen en demonen gaat, die een soort toneelstuk opvoeren, waarbij wij de toeschouwers zijn. Ik stel voor dat je het leest als een boek, dat over mensen gaat, mensen zoals jij en ik. De reden dat ik dit voorstel, is dat dit soort literatuur als Openbaring, apocalyptische literatuur, dat dat niet bedoeld is als vage toekomstbeschrijving, maar als concreet politiek programma.

Denk even mee. Je leeft aan het eind van de 1ste eeuw, ergens in een stad in West-Turkije, ergens in een provincie van het Romeinse Rijk. Kijk om je heen. Voor wie moet je bang zijn? Wie heeft er de macht? Nou, je kunt hem aanwijzen, want daar in het centrum staat zijn standbeeld: de keizer van Rome. En hoeveel macht hij heeft zie je aan waar zijn standbeeld staat: in een tempel. En natuurlijk zijn er meer tempels en is er ruimte om jou plaatselijke goden te eren – zolang je de keizer maar vreest. En doe je dat niet, dan komt zijn politie, dan pakken zijn soldaten je op.

Als Johannes dan een boek zou schrijven, waarin hij letterlijk zegt: 'Die keizer van Rome is een keizer zonder kleren; die keizer van Rome hoeft jij niet te volgen,' dan zouden hij en al de gemeenten snel de geheime politie op hun dak hebben wegens oproer tegen de keizer. Dus schrijft Johannes in codetaal, over sterren en draken en Babylon in plaats van over keizers en stadhouders en Rome. Maar met dat hij die codetaal gebruikt, laat hij ook zien dat het niet maar om politiek gaat en ook niet om een gewapende revolutie, maar om wat alles wat er gebeurt betekent, als je het vanuit God bekijkt. Dan zie je dat een keizer die verering vraagt een handlanger is van Gods tegenstander. En een kerkje dat voor liefde kiest is een bron van Gods genade.

En die methode van Johannes, die kun je nog steeds gebruiken. Ik denk dat het geen zin heeft om het boek Openbaring te lezen als een soort script voor de geschiedenis van na Christus, zo van: eerst gebeurt dit, en dan gebeurt dat, en deze ramp is daar voorspeld en die oorlog wordt daar zo van te voren benoemd. Als je wilt puzzelen, moet je het toepassen op de werkelijkheid van de 1ste eeuw. Maar wat Johannes ermee doet, dat kunnen wij nog steeds doen. Alle machten en bedreigingen en angsten van onze wereld: niet er je ogen voor dichtdoen, maar goed kijken, en snappen wat er echt aan de hand is.

[3] Wat is er echt aan de hand? Dit is wat Johannes je laat zien. Hij ziet een troon, waar iemand op zit. Waar staat die troon? In de hemel. Wat is de hemel? Is dat de bovenverdieping van de wereld? Nou, niet in de zin dat je er met een raket naar toe kunt. Laten we zeggen: de hemel is Gods kant van de werkelijkheid, voor ons toevallig meestal onzichtbaar, maar het gaat echt over deze wereld. En aan Gods kant van deze wereld staat een troon en die troon is van God. Een kind kan begrijpen: niet de keizer, niet het kwaad, maar God regeert.

Wat is er echt aan de hand? Dit is wat Johannes hoort: God op zijn troon zegt, dat Hij alles nieuw maakt. Wat zegt Hij daar? Nou, luister maar naar wat Hij *niet* zegt. Hij zegt niet: Ik probeer hier en daar wat zielen in de hemel te krijgen. Hij zegt: Ik maak *alles* nieuw. Hij zegt niet: Ik doe de oude boel de deur uit en begin ergens ander helemaal overnieuw. Nee, Hij zegt: Ik maak alles *nieuw*. Hij zegt niet: Ik ga ooit, eens, later kijken wat het wordt. Hij zegt: Ik *maak* alles nieuw. Tegenwoordige tijd, actief, duurzaam. En wie zegt dit? Toevallig de Maker van hemel en aarde: *Ik* maak alles nieuw. De Maker van hemel en aarde. Hij is de A en de Z, het begin en het einde.

En Hij zegt: 'Het is voltrokken!' En dat snap ik niet. 'Het is voltrokken' betekent 'het is in orde, het is gebeurd, het is af.' Maar God, het is niet af. Kijk om U heen: aanslag, aanslag, aanslag, oorlog, oorlog, oorlog, scheiding, scheiding, scheiding, ziekte, ziekte, ziekte, tranen, dood. Is God blind voor wat er hier gebeurt? Nee, dat kan niet. Het gekke van het christelijke geloof is dat het gelooft dat God (in onze Heer Jezus Christus) aan den lijve heeft ervaren wat het is, geweldsmisbruik, misstanden in relaties, geestelijke ziekten, lichamelijke ziekten, tranen, dood. En toch: 'Het is voltrokken.'

Dan moet ik verder zoeken naar de betekenis van wat Hij hier zegt. En ik denk ongeveer dit: kennelijk is de betekenis die deze soms rotte wereld voor ons heeft niet hetzelfde als wat het allemaal van Gods kant bekeken heeft. Kennelijk is een kerkje dat kiest voor liefde een bewijs van iets dat veel groter en sterker is dan de macht van de haat of van zelfverafgoding. Kennelijk staat er in de hemel, dat wil dus zeggen: vlakbij, ook al zie je het niet, iemand naast je, als jij oprecht huilt om wat er stuk ging in je leven en ik weet niet wat Hij met je tranen doet maar kennelijk motiveert het Hem nu, nu al om jou door jouw verdriet heen iets moois, iemand mooi te maken: alles nieuw. Het komt goed.

[4] En wie zegt dat ik je niet toch voor de gek houd? Wie zegt dat we ons als gelovigen niet toch massaal voor de gek houden? Wat jij wilt. Alleen, als je weer eens bang bent en je hebt de neiging om je ogen dicht te doen, denk dan nog even na. Verlang je er niet diep in je hart naar dat waar jij bang voor bent overwonnen kan worden? Niet dat je je ogen dicht doet, maar dat je ze open doet en het kwaad onder ogen ziet als het in al zijn dreiging op je af komt, maar dat dan je ogen echt open gaan en je ziet achter het kwaad het licht van God, en het kwaad heeft het niet door maar het gaat er aan. Dat verlangen. En ja, je kunt zeggen: dat verlangen van ons mensen scheidt een god die aan onze verlangens beantwoordt. Ja. En je kunt zeggen: de liefde van God scheidt mensen met verlangens die aan zijn verlangens beantwoorden.

Ik geloof dat dat licht van God doorbrak in Bethlehem. Gods goddelijke en idiote antwoord op het kwaad: een kindje zonder kwaad. De machten van het kwaad, Rome en zijn stadhouders, en zelfs zijn eigen volk, wij keerden ons tegen Hem, allergisch voor het medicijn dat leven geeft. Zo werd zijn leven: lijden onder terreur, kapotte relaties, ziekte, dood. Maar God, die A gezegd had zei ook B: Ik geef jou leven, Ik maak jou nieuw, wat heet, in jou maak Ik alles nieuw. Sta op. Het is voltrokken.

Ben jij wel eens bang? Ik wel. En wat doe je dan? Doe je ogen open. Het komt goed.

Amen.

1. 'Ik maak alle nieuw.' Waar mag God wat jou betreft liever vandaag dan morgen een eind aan maken? Is dat iets waar je bang voor bent?
2. Ben je wel eens bang dat we onszelf (in de kerk) voor de gek houden? Waar zoek jij dan houvast?
3. Voor een medicijn tegen angst: 1 Johannes 4: 18. (Het lijkt me een medicijn, waarmee je elkaar onderling ook kunt helpen.)